

Regeringskansliet, justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:

benny.lindholm.narlinge@regeringskansliet.se

Remiss om säkerhet och tillgänglighet vid val, SOU 2021:96

Er beteckning: Ju2022/00209

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) tillstyrker förslaget att den centrala valmyndigheten får ett övergripande och sammanhållande ansvar för säkerhetsfrågor. Länsstyrelsen avstyrker dock utredningens förslag att länsstyrelserna ska ha ansvar att utbilda valadministrationen i säkerhetsfrågor.

Länsstyrelsen vill framföra följande synpunkter.

Avsnitt 3.9.2 Tillsynsstrukturen för säkerhetsskydd och valsäkerhet

Länsstyrelsen är sedan 1 december 2021 tillsynsmyndighet för säkerhetsskyddet avseende den centrala valmyndigheten (Valmyndigheten) vilket framgår av 8 kap. 1 § säkerhetsskyddsförordningen (2021:955).

Mot den bakgrunden och med hänsyn till att valsystemet får anses ha ett högt skyddsvärde, instämmer vi med utredningen att det inte är förenligt att Länsstyrelsen i Stockholm är tillsynsmyndighet för Valmyndighetens säkerhetsskydd, samtidigt som Valmyndigheten har ett övergripande och sammanhållande ansvar för säkerhetsfrågorna för valadministrationen.

För det fall förslaget antas i denna del anser vi därför att en förändring i säkerhetsskyddsförordningen är nödvändig och som innebär att Valmyndigheten faller under Säkerhetspolisens tillsynsområde i stället.

Avsnitt 3.9.4 Vad ska samordnas – behovet av utbildning

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag att länsstyrelserna ska ha ansvar att utbilda valadministrationen i säkerhetsfrågor.

Länsstyrelserna har i dag ett ansvar att utbilda valnämnderna och utbildningen om hur val genomförs har stora inslag av lokala aspekter

varför dessa med fördel hålls av länsstyrelserna i egenskap av regional valmyndighet.

Utbildning i säkerhetsfrågorna har emellertid en nationell aspekt som gör det viktigt att utbildning, råd och rekommendationer ges på ett enhetligt sätt till samtliga valnämnder. Vi menar att detta tillförsäkras bäst genom en utbildningsansvarig myndighet, förslagsvis Valmyndigheten som enligt förslaget kommer att få en samordnande roll i säkerhetsfrågor.

Förslaget kan även eventuellt innebära risk för sammanblandning av Länsstyrelsens roll som tillsynsmyndighet över kommunerna enligt säkerhetsskyddslagstiftningen å ena sidan och den föreslagna rollen att utbilda valadministrationen i säkerhetsfrågor å andra sidan.

Om utredningens förslag antas kommer det innebära merarbete för Länsstyrelsen i form av ökade utbildningsinsatser vilket tar resurser i anspråk.

Avsnitt 4.9.3 Valadministrationens incidentrapportering

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om en rutin för incidentrapportering. Behovet av en samsyn kring vad som ska rapporteras kvarstår dock då den föreslagna definitionen ger utrymme för tolkning och bedömning. Hur samsyn ska åstadkommas behöver utvecklas.

Med anledning av förslaget om att länsstyrelserna ska ansvara för utbildning av valnämnderna i säkerhet är det än viktigare att det i en rutin klarläggs på vilket sätt och i vilken omfattning länsstyrelserna ska vara delaktiga i stödet till kommunerna vid en incident även om en sådan ska rapporteras till Valmyndigheten.

Avsnitt 7.7.1 Ett tydliggörande införs att tillgänglighet vid val omfattar valens lokaler, röstningsförfarande och information till väljare

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att ett tydliggörande införs att tillgänglighet vid val omfattar valens lokaler, röstningsförfarande och information till väljare. Länsstyrelsen ser också positivt på att förtydligandet svarar upp mot det ansvar som Sverige har genom ratificeringen av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, där tillgänglighet är centralt och Artikel 29 tydligt belyser rätten till deltagande i det politiska och offentliga livet.

Länsstyrelsen ser dock en risk i att flertalet vallokaler idag inte lever upp till nuvarande regler och bestämmelser som gäller för tillgänglighet i offentliga lokaler.

Länsstyrelser ser positivt på framtagandet av råd och rekommendationer som ett stöd i processen att öka tillgängligheten i vallokaler och förstå behovet av skälighet inför anpassningar. Vi vill dock framhålla att målet bör vara att alla vallokaler ska vara tillgängliga för alla invånare. Många vallokaler används för att erbjuda annan samhällsservice till vardags, så som skolor och bibliotek, men uppfyller inte lagkraven som finns på tillgänglighet. Med en förstärkning av vallagen kan tillgänglighetsarbetet i offentliga lokaler och samverkan mellan valadministrationen och övriga verksamheter inom kommunen stimuleras.

7.7.2 Valmyndigheten får ett uppdrag att ta fram och upprätthålla en vägledning med samlade regler och rekommendationer för tillgänglighet vid val

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att Valmyndigheten får ett uppdrag att ta fram och upprätthålla en vägledning med samlade regler och rekommendationer för tillgänglighet vid val. Vi vill särskilt understryka utredningens bedömning om att en gemensam vägledning kan skapa goda förutsättningar och stimulera kommundemensamt arbete. Ansvaret för bristande tillgängligheten i många av vallokalerna, som till vardags faller på andra förvaltningar i kommunen, behöver tydliggöras så att de tillgänglighetsbrister som finns i t ex skolor och bibliotek kan åtgärdas.

7.7.3 Valmyndigheten ska samla in och publicera uppgifter om val- och röstningslokalernas tillgänglighetsstatus och om ambulerande röstmottagare

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att Valmyndigheten ska samla in och publicera uppgifter om val- och röstningslokalernas tillgänglighetsstatus och om ambulerande röstmottagare.

Därutöver vill Länsstyrelsen lyfta frågan om vad som sker efter uppgifter samlats in från kommunerna. Vi anser att ett sådant underlag kan skapa förutsättningar för att belysa eventuella brister i tillgängligheten och att en sådan inventering bör efterföljas av en ambition att åtgärda dessa brister.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Åsa Ryding med jurist Elisabeth Larsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har även valsamordnare Hans Lind, avdelningschef Helena Remnerud och chefsjurist Lena Johansson medverkat.